

‘HET IS EEN *ILLUSIE* DAT JE JE KIND KUNT REDDEN’

Het gezin van Marije (salesmanager, moeder van drie kinderen) en haar man was open en warm, hun kinderen hadden alle kansen gehad. En toch moest ze toezien hoe haar jongste dochter Lotte (nu 20) steeds verder afgleed en uiteindelijk verslaafd bleek te zijn aan cocaïne. ‘Ik was machteloos: wat doe je als je kind niet meer echt openstaat voor contact?’

“Mam, ik zit naar *Dr. Phil* te kijken,

en op de bank zit Lotte. Tenminste, ze had het kunnen zijn. Echt, ga nu kijken. Dan weet je wat er met haar aan de hand is.” Aan de telefoon was Micky, onze middelste dochter. Ze studeerde en woonde niet meer thuis, maar wist wel dat het moeizaam ging met Lotte, haar jongere zusje. Ik zette de televisie aan en zapte naar *Dr. Phil*. Ineens vielen de puzzelstukjes in elkaar. In een gezin is altijd één kind het kwetsbaarst. Dat probeer je net wat meer te beschermen. Misschien is dat niet goed, maak je een kind zo niet weerbaarder, terwijl je dat juist zou willen. Maar je doet het vanuit een onderbuikgevoel, en denkt dat het op dat moment het beste is. Dat onderbuikgevoel is ook essentieel. Het geeft haarscherp aan dat er iets aan de hand is. Dat was ook zo toen Lotte als puber langzaam de verkeerde kant op ging. Ik voelde vrij snel dat haar gedrag veranderde, was er onbewust heel alert op. Maar helaas kon ik haar niet beschermen tegen wat ging komen.’

HECHT EN OPEN

‘Sjoerd en ik kennen elkaar van school. We trouwden eerder dan de meeste van onze vrienden en kregen vrij jong kinderen. Tom en Micky kwamen vlak na elkaar. Vijf jaar later kwam Lotte. We vormen een hecht en warm gezin, waar veel wordt gelachen en gepraat, en iedereen heel direct en open is. Ruzie is er ook, maar er broeit niks, en het duurt nooit lang. Het was geweldig om de kinderen te zien opgroeien. Een heerlijke tijd, met weinig gedoe. Ze hadden veel vriendjes en vriendinnetjes, die hier ook geregeld om de keukentafel zaten. Hun schoolwerk moest er niet onder lijden, maar verder mocht er veel. Ik hielp geregeld met huiswerk maken en sprak veel met ze. Zeker ook met Lotte. Juist omdat ze meer dan de andere twee heel zacht en open was, kon ik haar heel goed “lezen”. Ze leerde minder makkelijk. Dat haar broer en zus vwo deden en zij naar de havo was gegaan, vond ze lastig. Maar we hebben altijd gezegd dat het echt niet uitmaakte. Bovendien heeft ze veel talenten. Lotte is heel creatief, heeft een geweldig gevoel voor humor en is zeer sensitief. Ze voelt heel goed aan wat er speelt. Misschien dat ze zich daardoor ook altijd gemakkelijk aanpaste.’

NORMAAL PUBERGEDRAG

‘Toen ze vrij laat, ze was zestien, ging puberen, dachten we eerst nog: wat goed voor haar. Ze komt meer voor zichzelf op. Leuk was het niet altijd. Ze verpestte de sfeer in huis soms totaal met haar opstandige gedrag. Ze was woest als ze op een bepaalde tijd moest thuiskomen, maakte steeds weer een scène. Kortom, normaal pubergedrag. We stelden meer grenzen, dachten dat ze dat nodig had. Maar het begon op te vallen dat verhalen die ze vertelde niet klopten, ze vaker regels in de wind sloeg en ze steeds minder goed bereikbaar werd. Ergens ging er toen al een alarmbel af. Dit was toch Lotte niet? Op Moederdag hadden Tom en Micky georganiseerd om met z’n allen ergens te gaan eten. Lotte kwam niet opdagen. Bij een ander uitje met het gezin moest zij ineens eerder weg. Op onze vraag wat ze ging doen, reageerde ze afwijkend. Wat was er aan de hand? Gesprekken verliepen stroef, of ronduit vervelend. Ze wilde vooral met rust gelaten worden. Als ze thuiskwam, vluchtte ze het liefst zo snel mogelijk naar haar kamer. Het gaf me een machteloos gevoel, want wat doe je als je kind niet meer echt openstaat voor contact?’

GESCHEURDE JAS

‘Op haar 17e kreeg Lotte een vriendje. Bij onze eerste ontmoeting schreeuwde mijn gevoel: dit is niet goed! Dat Mark ouder was dan Lotte deed er niet toe. Het was iets in zijn uitstraling wat mij

tegenstond. Iets onsympathieks en onplezierigs. Hij had wel een heel warme stem. Misschien zit er wel een lieve, warme jongen in, stelde ik mezelf gerust. Maar toen hij vaker bij ons over de vloer kwam, viel het zowel Sjoerd als mij op dat hij ook niet echt leuk met Lotte omging. Hij snauwde haar soms af. Tegen ons was hij vrij onbeleefd. Hij kwam binnen en liep zonder ook maar gedag te zeggen door naar Lottes kamer. We begrepen er niets van. Maar Lotte was straalverliefd. Als zij gelukkig met hem is, is het goed, hielden we onszelf voor.

Maar echt gelukkig kwam Lotte niet over. Ze had het steeds vaker over vrienden die wij niet kenden, haar oude vriendinnen zagen we nauwelijks meer. Ze gedroeg zich vreemd, vertelde onzinverhalen. Ze zei bijvoorbeeld dat ze bij een vriendin die wij goed kenden een film ging kijken. Vervolgens ontdekte ik dat ze die avond de stad in was geweest. Een andere keer kwam ze thuis met een enorme scheur in haar jas. Ik had er een naar gevoel over, het zag eruit alsof iemand heel hard aan haar had getrokken. “Moet ik aan je vriendje vragen wat er is gebeurd?” flapte ik eruit. Daar schrok ze van. “Doe dat alsjeblieft niet!” reageerde ze angstig. Onder druk vertelde ze vervolgens dat Mark haar had geslagen, en haar arm hardhandig op haar rug had gedraaid. Daarbij was de jas gescheurd. Ik wist niet wat ik hoorde. Wat was dit voor jongen? Wat wisten we eigenlijk van hem? Ze kende hem niet van school, maar uit een café waar hij werkte. Lotte en hij waren weinig bij ons, en als ze er waren zaten ze op haar kamer. Sjoerd was woest. “Deze jongen heeft geen respect voor jou”, zei hij. “En ook niet voor ons, hij groet ons niet eens als hij binnenkomt. Hij hoeft hier niet meer te komen.” Lotte hoorde het gelaten aan. En bleef Mark gewoon zien.’

STELLEN EN LIEGEN

‘Een week later miste ik geld. Het was niet heel veel, ongeveer 50 euro. Het lag op de keukentafel, en ineens was het weg. Lotte was de enige die het gepakt kon hebben en toen ik haar ernaar vroeg, zei ze dat ze haar rijles ermee had betaald. Ik zag dat ze loog. Dit keer was ik boos. “Je steelt en je liegt!” riep ik. Het werd een enorm conflict. “Ik bel Mark en ga hier weg!” riep Lotte. “Prima”, zei ik, “maar bel dan eerst even zijn moeder om jezelf aan te kondigen en te vertellen waarom je hier weggaat.” Onderkoeld pakte ze de telefoon en belde Marks moeder. Als een ijskonijn vertelde ze wat er was gebeurd. Ik stond erbij en keek ernaar, stomverbaasd. Maar toen greep ik het moment aan om Marks moeder ook eens te spreken. “Misschien kunnen we een kop koffie drinken en bespreken wat er aan de hand is”, probeerde ik. Maar zij antwoordde meteen: “Ik weet precies wat er aan de hand is. Mark heeft de koning op de bank niet gegroet en is daarom niet meer welkom. Logisch dat je dochter hierheen komt, toch?” Dit voelde als een heel ander slag mensen. Een redelijk gesprek over onze kinderen voeren, behoorde duidelijk niet tot de mogelijkheden.’

LAAG ZELFBEELD

‘De situatie bekoelde weer, Lotte kwam thuis, we maakten opnieuw afspraken, over huiswerk maken, op tijd thuiskomen, door

‘Er waren zo veel signalen geweest, maar omdat wij die wereld niet kennen, herkenden we ze niet’

de week thuis slapen. We probeerden met haar te praten. Lotte voelde zich onbegrepen, stelde zich op als een slachtoffer. Het viel ons op dat ze heel weinig zelfvertrouwen had en een laag zelfbeeld. We luisterden naar haar, probeerden haar te steunen, maar het leek aan dovemansoren gericht. We kregen geen vat meer op haar. Ik vond het afschuwelijk. Om haar zo te zien, maar ook om te merken dat ik haar niet meer vertrouwde. En vaak bleek ook dat ze ons met open ogen bedroog.

Toen de vakantie naderde, kondigde Lotte aan dat ze met Mark naar Marokko ging. Daar schrok ik van, maar Sjoerd zei: “Laat haar maar gaan, ze komt er vanzelf achter dat dit geen goede jongen voor haar is.” Twee dagen na haar vertrek belde ze ons op. In tranen. Ze hadden ruzie gehad, hij had haar en de hotelkamer kort en klein geslagen en was vertrokken. Op afstand en met hulp van het reisbureau haalden we haar terug naar huis. Nu is het klaar, dacht ik. Maar klaar was het nog lang niet. Binnen afzienbare tijd hadden Lotte en Mark weer contact en begonnen ook de leugens weer. Wij stonden machteloos. Waarom deed ze dit? Waarom was ze zo verknocht en afhankelijk van deze nare vent?’

COCAÏNEGEBRUIK

‘Totdat Micky die avond belde en ik *Dr. Phil* aanzette. Op de bank zat een meisje dat vertelde over haar cocaïneverslaving. De manier waarop ze net iets trager reageerde dan anderen, het emotieloze in haar blik, hoe ze haar hoofd hield. Het was Lotte. Zelfs fysiek leek ze op haar. Ik was in shock. Mijn lieve, kwetsbare kind was verslaafd aan cocaïne. Sjoerd zat voor zijn werk in het buitenland, ik heb hem niet meteen gebeld. Ik denk niet dat ik me ooit radelozer heb gevoeld dan toen. Dit stond zo ver van me af. Hoe moesten we hiermee omgaan? Ik had weleens iets gelezen over Moedige Moeders, een lotgenotenorganisatie voor moeders van verslaafde kinderen. Er zat een vestiging bij ons in de buurt. Tijdens een inloopavond werd mijn vermoeden al snel bevestigd. In een verhaal van een moeder herkende ik zelfs namen die Lotte ook weleens noemde, als vrienden. Het bleken dealers te zijn. Een andere vrouw vertelde over de zakdoekjes die altijd her en der verspreid door de slaapkamer van haar kind lagen. Ook een teken van cocaïnegebruik, dat gepaard gaat met een loopneus. Ik herkende het meteen en begreep ineens waarom Lotte telkens weer de neusspray op haar kamer had staan. Er waren zo veel signalen, maar omdat wij die wereld niet kennen, herkenden we ze niet. Nu viel alles op zijn plek. Toch kon ik het nog steeds niet echt geloven. Ik heb een drugstest mee naar huis genomen en open kaart gespeeld. “Ik maak me grote zorgen, Lotte”, zei ik. “Als dat onterecht is, zal de test dat uitwijzen.” Ik heb haar voor het blok gezet en haar zover gekregen. Ze testte positief op cocaïne. Lotte moest vreselijk huilen en riep ►

‘Hoe had dit kunnen gebeuren? Ze had alles mee gehad’

‘Een schuldgevoel? Ik was wóést. Ik vond het moeilijk dat ze ons niet in vertrouwen had genomen’

alleen maar dat we haar niet konden helpen. Ze gebruikte al een paar jaar, had schulden bij dealers en bij Mark. Hij chanteerde haar ermee, zou alles aan ons vertellen als ze niet zou doen wat hij zei. Als ze in opstand kwam, sloeg hij haar. Ze zat klem.’

HARDE GRENS

‘In mij kwam een vuurbal van woede omhoog. Ik was in staat deze jongen iets aan te doen. En ik was ook woest op Lotte. Hoe kon ze ons zo voorliegen, dit verborgen houden? Veel ouders die dit overkomt, voelen zich schuldig. Ze denken: wat heb ik fout gedaan? Dat had ik niet. Aan onze liefde en zorg voor Lotte lag dit niet. Alles is bespreekbaar, altijd geweest. Niets is zo erg dat je erover moet liegen, gaf ik ze mee. Ik vond het heel moeilijk te begrijpen waarom ze ons niet in vertrouwen had genomen. Maar er was ook wanhoop. Wat moest ze eenzaam zijn geweest. Hoe kon ik haar helpen, haar redden?’

Sjoerd bleef gelukkig heel rustig. Hij was ook totaal ontdaan, maar zit anders in elkaar dan ik. We hebben op aanraden van Moedige Moeders met het hele gezin geprobeerd haar thuis te laten afkicken. Haar broer en zus, en ook hun partners, kwamen naar huis en stonden haar bij. Lotte werd naar haar werk gebracht en gehaald. We gingen om beurten met haar sporten of lunchen om haar positief bezig te houden. We lieten haar nooit alleen. We waren bang dat ze Mark weer zou opzoeken, checkten haar telefoon. We vonden het ongelooflijk hoe ze gewoon was blijven functioneren. Ze had nota bene haar eindexamen gehaald in deze periode. Nu had ze een tussenjaar waarin ze werkte en zich wilde oriënteren op opleidingen. Voor zover wij weten, heeft ze geen dag van haar werk gemist.

We testten haar onverwacht. Daar stelden we ook de grens: als ze nog een keer positief zou testen, was het afgelopen. Dan moest ze haar spullen pakken en het huis uit. Een verschrikkelijk idee natuurlijk, als moeder wil je je kind nooit in de steek laten. Maar het is iets wat ik bij Moedige Moeders had geleerd: je moet een harde grens stellen. Soms moet iemand tot de bodem gaan. Zo ver kwam het niet. Maar al na een week vluchtte Lotte het huis uit, en zat ze toch weer bij Mark. Ik realiseerde me dat het waar was wat ze bij Moedige Moeders óók hadden gezegd: je kunt een verslaafde niet helpen door hem te helpen. Dit was een te groot probleem om zelf op te lossen.’

GEEN CONTACT

‘De vriend van Micky heeft uiteindelijk bemiddeld, en haar overgemaakt thuis te komen lunchen. We hadden haar inmiddels aangemeld bij Yes We Can Clinics, een kliniek voor jongeren met gedragsproblemen, verslavingen en gedragsstoornissen. Daar stond ze op de wachtlijst. We hebben haar kunnen overreden, en na

zeven lange weken is ze opgenomen. Bij YWCC kwam ze terecht in een groep van tien jongeren. Er was 24 uur per dag zorg en begeleiding. Ook kreeg ze therapie. Om totale rust te creëren, en de ruimte om aan jezelf te werken, is er tussen ouders en kinderen de eerste vijf weken geen contact. Dat is heel heftig. Ik leefde in totale onrust. Hoe ging het met ons meisje dat nul zelfvertrouwen meer had? En de woede kwam ook weer boven. Hoe had dit kunnen gebeuren? Ze had alles mee gehad. Een warm, stabiel gezin, lieve vriendinnen, ze kon gaan studeren, werd gestut en gesteund. Het blijft verbijsterend.

We schaamden ons niet voor wat er was gebeurd, maar besloten ook, voor Lotte zelf, het niet met iedereen te delen. Aan haar opa en oma hebben we het niet verteld, ze zouden het niet overleven. En aan de meeste mensen vertelden we dat ze was opgenomen vanwege gedragsproblemen, wat niet onwaar was. De rest van de familie en een paar goede vrienden hebben we wel op de hoogte gebracht. Een aantal van hen heeft ons heel erg gesteund, van kneepjes in je arm tot schalen met eten, het was heel warm en bijzonder. Ze trokken ons erdoorheen.’

VOLLEDIGE OPENHEID

‘Na vijf weken vond een verbindingsdag plaats, ook wel de *no bullshit day* genoemd. Daarop ontmoet je je kind, en wordt volledige openheid van zaken gegeven. Zo ook door Lotte. We waren gewaarschuwd door de kliniek dat ze een heftige *coming out* zou hebben. Wij dachten dat we alles al wisten, zagen het als een vast programmaonderdeel dat nu eenmaal moest plaatsvinden. Terwijl ze onze handen vasthield, bood ze eerst haar excuses aan voor wat ze had gedaan, daarna vertelde ze doodnerveus dat ze onder bedreiging van Mark met mannen naar bed was geweest. Om de cocaïne te kunnen betalen, en in een later stadium ook om tijdens de sex niets te hoeven voelen. Zo was ze steeds meer verslaafd geraakt. Ik voelde haar pijn, kon haar alleen maar vasthouden. “Het maakt me niets uit”, zei ik. “We houden van je zoals je bent, dat weet je toch?” Natuurlijk was het verschrikkelijk, is het voor haar voor altijd afschuwelijk dat dit is gebeurd. Daar zullen we mee moeten leren leven. Dat ze nu hier zat en geholpen werd, dat ze haar hart uitstortte bij ons, gaf mij toch vooral ook hoop. Ze zou hier uitkomen.

Na tien weken kwam Lotte thuis en dan begint het eigenlijk pas. We zijn nu ruim een half jaar verder, en ze doet het heel goed. Ze praat met iemand, krijgt nog steeds hulp. Lotte is clean en ziet Mark niet meer. In september begint ze aan een hbo-opleiding, Fashion & Design. We proberen haar te steunen waar we kunnen, maar dat we haar kunnen redden is echt een illusie. Zij moet het zelf doen. Het is aan haar hoe ze haar leven wil inrichten. Zelf merk ik dat het tijd kost om het vertrouwen weer op te bouwen. Ik ben actief bij Moedige Moeders, probeer nu ook anderen te helpen, dat is heel bevredigend. En mijn geloof dat het goed komt is groot. We proberen elke dag een dagafsluiting te houden en te delen wat er is gebeurd en hoe het gaat. We praten weer echt met elkaar. Lotte is er weer.’ ■